
Kako se baviti sportskim novinarstvom?

MIROSLAV VASILJ, *Sportsko novinarstvo*, Synopsis, Sarajevo – Mostar, 2014., 268 str.

„Sportsko novinarstvo je posebna vrsta novinarstva koja najavljuje sportske događaje i s njima povezane teme te izravno prenosi, komentira i analizira ih nakon što završe, a neizostavni dio tog procesa su: sportski događaji i njihovi sudionici, predmet informacije, mediji i sportski novinari te recipijenti“, definicija je to sportskog novinarstva koju je u knjizi „Sportsko novinarstvo“ dao njezin autor Miroslav Vasilj.

Ova knjiga na 268 stranica, u izdanju zagrebačke i sarajevske izdavačke kuće Synopsis (2014. godine), prva je knjiga o sportskom novinarstvu na jezicima južnoslavenskih naroda. Prije Vasilja, nitko nije pisao ovako studiozno o ovoj vrsti novinarstva na ovim prostorima, izdvajajući sportsko od ostalih novinarskih područja. Autor je uvažio sve specifičnosti sportskog novinarstva te ih iznio u knjizi koja, itekako, može koristiti studentima, kao i sportskim novinarima s višegodišnjim ili višedesetljetnim iskustvom rada, ali i novinarima koji se ne bave samo sportskim novinarstvom.

Autor knjigu dijeli u sedam poglavlja. U prvom dijelu *Sport i mediji*, Vasilj cijelo jedno poglavlje posvećuje ženama u sportskom novinarstvu koje sve češće ulaze u taj, do unazad nekoliko godina, ekskluzivno muški prostor. Zatim, piše o kompetencijama, znanjima i vještinama sportskih novinara, etici u sportskom novinarstvu kojoj je posvetio cijelo jedno poglavlje u kojemu izdvaja etičke dvojbe u ovoj vrsti novinarstva. Veliki dio posvećen je i jako bitnoj teoriji selekcije vijesti, gdje je Vasilj na osnovi analize sadržaja o selekciji vijesti predočio specifičnu selekciju vijesti koja se odnosi na sport. Osim što će pomoći studentima, ova teorija selekcije vijesti posao će olakšati i urednicima sportskih rubrika u svim vrstama medija, iako autor naglašava kako „čimbenici nisu podijeljeni kao preporuka, nego kao način na koji danas urednici i sportski novinari vrše selekciju“.

U sljedeća četiri dijela: *Tisak, Radio, Televizija* i *Online novinarstvo*, Vasilj govori o specifičnostima ovih medija te posebnu pozornost posvećuje praćenju sportskih događaja, od najave, izvješća do komentara i analize nakon završenog događaja. Upravo je analiza novinarski žanr koji, kao oblik novinarskog izražavanja, u literaturu vraća Miroslav Vasilj.

„Analiza je subjektivni žanr u kojem novinar ili stručnjak na temelju podataka i statističkih pokazatelja analizira pojave u sportu, dostignuća sportaša/sportašica, klubova, reprezentacija... Pogodna je isključivo za tiskane medije. Odgovara na pitanje kako je nešto bilo moguće te koje su posljedice. Analiza je mogućnost istraživanja kompleksnog materijala i objašnjenja tog materijala na čitatelju razumljiv način“, piše Vasilj o analizi dijeleći je na dvije vrste: autorsku analizu i analizu s izjavama. Uz to, daje i dosta dodatnih uputa kako napisati dobru analizu te daje i strukturu za obje vrste ove analize. Autor piše i o vrstama lidova u tisku, a govori i o vrstama svršetka tekstova. Posebnu pozornost posvetio je i opremi tekstova u sportskom tisku.

U trećem dijelu, *Radio*, govori o oblicima radijskog izražavanja, ali o sportskom programu na lokalnom i regionalnom radiju. Uz upute kako pisati za radio, u knjizi piše i o sportskim radijskim emisijama.

Četvrti je dio *Televizija*, gdje se piše o televizijskim emisijama, oblicima izražavanja na televiziji te o pisanju za televiziju. Uz to, autor piše i o ulozi javne i komercijalne televizije u sportu, ističući posebnosti javnih servisa koji imaju i obrazovnu ulogu, kako u drugim životnim područjima, tako i u sportu. Uz pozivanje gledatelja na što aktivniji život, kako ne bi postali pasivni promatrači sportskih događaja, javna televizija ima zadaću promicati i manje atraktivne sportove pa tako i amaterski sport. U ovom poglavlju, detaljno su opisane i kompetencije, znanja i vještine sportskih komentatora.

Peti dio rezerviran je za *Online novinarstvo* koje je zbog brzine prijenosa informacija sve više praćeno, a upravo je sport najčitanija rubrika na portalima. U ovom dijelu upravo je *liveblogging* (pisanje teksta tijekom događaja) dobio najviše prostora, a zastupljene su i sve ostale specifičnosti *online* novinarstva.

U pretposljednem, šestom dijelu knjige „Sportsko novinarstvo“, koji nosi naslov *Izvan natjecanja*, daju se savjeti o čemu i kako pisati kada nema sportskih događaja i svega onoga što ih prati, a prostor u medijima rezerviran za sport, također, treba popuniti i prodati. U ovoj cjelini, u jednom poglavlju, daju se savjeti o čemu pisati kada je stanka od sportskih natjecanja, a publika želi znati što se događa s njihovim ljubimcima, sportašima, klubovima, reprezentacijama... U drugom poglavlju ovoga dijela, preporučuje se bavljenje istraživačkim novinarstvom, uvjeravajući čitatelja kako je i sport izvrsna rubrika za ovu vrstu novinarstva koju su teoretičari medija do sada isključivo preporučivali novinarima koji prate politiku, gospodarstvo, sudstvo, javni sektor...

„Istraživački novinari zapravo dijele sudbinu sportaša. Kada su uspješni i u naponu snage, kada postižu dobre rezultate, javnost je u većini slučajeva na njihovoj strani, no kada kotač krene nizbrdo, javno mnijenje je najčešće nemilosrdno“, zanimljivom usporedbom Vasilj zaključuje poglavlje o istraživačkom novinarstvu u sportu i prelazi na sedmi dio knjige – *Redakcija*.

U zadnjem dijelu, jedno poglavlje je posvećeno ustroju sportske redakcije, a drugo budućnosti sportskog novinarstva. Za kraj, autor navodi još jednu specifičnost sportskog novinarstva – „...miješanje informacija i stavova. Takav pristup s razlogom nailazi na osude u ostalim posebnim vrstama novinarstva, posebno u praćenju politike, ali ne i u sportskom novinarstvu“.

I dok se u redakcijama sportsko novinarstvo smatra nečim manje vrijednim, o čemu su i teoretičari medija prije pisali, Miroslav Vasilj mu predviđa svijetlu budućnost. „Masovnost, utjecaj, financijska sredstva, sportske zvijezde, utjecajni mediji, specijalizacija novinara, ogroman broj recipijenata... nije moguće zanemariti ili podcijeniti kao što je do sada bio slučaj, kada su u pitanju teoretičari medija i njihov odnos prema sportskom novinarstvu.“

Osim znanstveno-stručne, knjiga „Sportsko novinarstvo“ ima i svoju dokumentarnu vrijednost. Naime, za sve o čemu se govori u knjizi naveden je i stvarni primjer iz novina. U knjizi je primijenjena potpuno nova metodologija pri navođenju primjera.

Uz to, da bi djelo bilo preglednije, primjeri su navedeni drugim fontom slova, što ih izdvaja od ostatka ove i grafički izvrsno uređene knjige, a grafički se tablicama izdvajaju i preporuke za pisanje, odnosno struktura novinarskih žanrova.

Kada se govori o žanrovima, lidovima, završetcima tekstova, navode se primjeri iz svijeta sporta, tako da ova knjiga prati i razvoj, prvenstveno hrvatskoga i bosanskohercegovačkoga sporta, od osamostaljenja do danas. Svaki primjer čitatelja vraća u neka vremena, sretna ili tužna, ovisno o događaju koji je odabran i kojega se svi sjećamo, ali nam ga je ova knjiga ponovno izvukla iz arhive sjećanja i prisjetila nas na njega, kao i na neke velike sportaše, ali i novinare.

U knjizi je velika pozornost posvećena strukturi žanrova. Neki su potpuno specifični za sportsko novinarstvo kao što su: izvješće s ekipnih i individualnih sportova ili multielementno izvješće s temeljnih sportova. Time knjiga doprinosi i daljnjem razvoju teorije žanrova uopće, a ne samo u sportskom novinarstvu.

VELIMIR BEGIĆ